

Kustmiljöturné i Västervik den 2 oktober 2019

Kalmarsundskommisionens kustmiljöturné 2019 var en imponerande uppvisning av smarta kustmiljöåtgärder runt Gamlebyviken i Västerviks kommun. Både genomförda och planerade sådana. Uppslutningen var god med representanter från Kalmarsundskommisionens medlemskommuner, länets vattenråd och Region Kalmar.

Första stopp var den påbörjade multidammen vid Ernebergsfältet. När den färdigställd kommer den att vara till nytta och nöje både för snökanonerna till närliggande skidspår och för bevattning av kolonilotter och fotbollsplaner. Tidigare har man använt kommunalt dricksvatten till detta, samtidigt som fältet på bägge sidor om bilvägen har varit ett känt översvämningssområde. Vattensamordnare Anders Fröberg berättade att dammen planeras av Västerviks kommun i samband med den nya översiktsplanen. Man fick stöd från LOVA för projekteringen och Boverkets fond "Gröna städer" för grävarbetet och pumparna. Tillstånden som krävdes var marklov, bygglov till pumphuset och ett godkännande från trafikverket att inte vägen skulle undermineras. Vi blickade ut över några grävda provgropar, och beundrade de höga solrosorna på kolonilotterna.

Vid nästa stopp vid Loftaån i Björnsholm berättade Markus Nord som är bl.a. projektledare, naturfilmare och biträdande föreståndare från Naturum Västervik om olika stormusslor och vad som krävs för att de ska kunna leva i ån. Loftaån hyser den tjockskaliga målarmusslan, som är rödlistad. Tidigare fanns det även flodpärlmusslor här. Vi fick studera musslorna både som skal och levande samt i sitt rätta element på botten av ån. De som vågade klättra in under bron fick även se färskas utterspår! Musslorna kan bli väldigt gamla, växer långsamt och är beroende för specifika värd fiskar för att sprida sina larver (larverna sätter sig fast på en viss fiskart och kan på så sätt få lift till nya platser). De är känsliga för miljöförändringar och har minskat i Loftaån i takt med att övergödning, vandringshinder och tidvis torrläggning av åfåran har slagit ut antingen dem eller de fiskarter som de är beroende av för sin spridning.

De åtgärder som har gjorts och planeras i området kring Loftaån och Gamlebyviken är framför allt åtgärder mot övergödning.

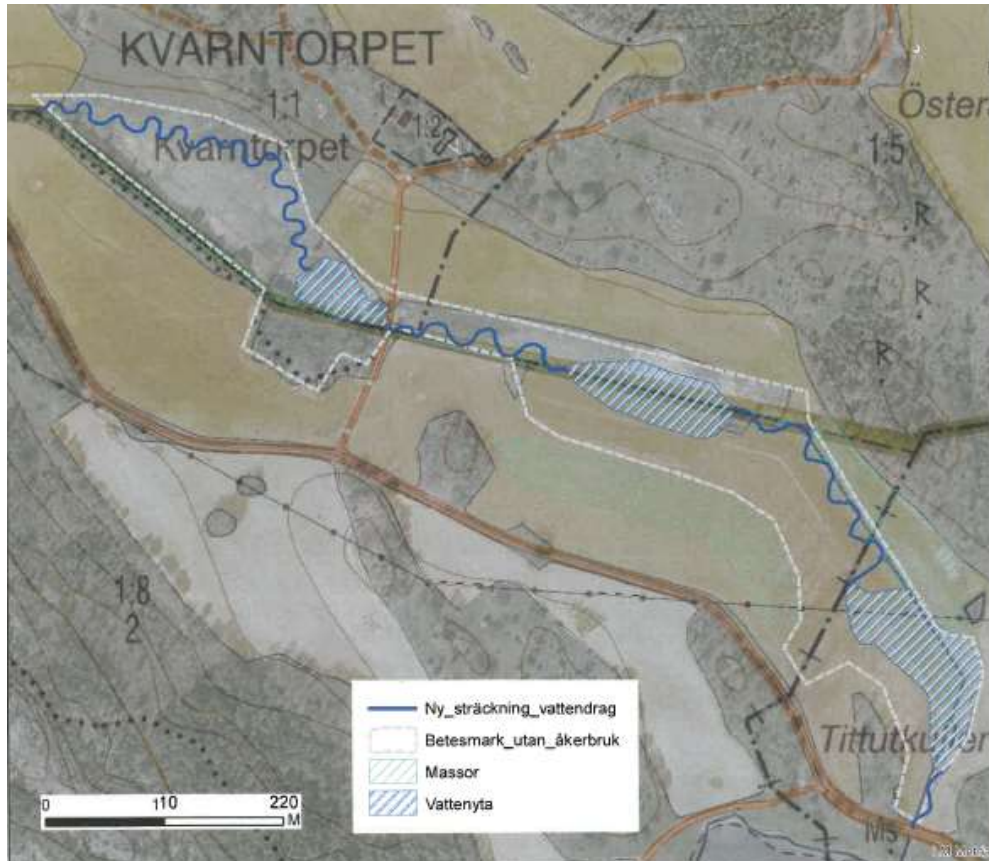

Här visar Västerviks kommuns projektledare Dennis Wiström upp en minivåtmark som, utan att ta alltför mycket odlingsbar mark i anspråk, effektivt sedimenterar fosfor ur det vatten som dräneras ut från åkermarken. Denna typ av åtgärd kombineras med strukturkalkning, som både minskar fosforläckaget från åkermarken och kan skapa en bättre markstruktur i upp till 30 år. Målet med åtgärderna är att skapa optimala växtförhållanden så att all näring som tillförs åkermarken i form av gödsel tas upp i grödan istället för att läcka ut i diken och sedan vidare till Gamlebyviken och Östersjön. Det skapas genom en markstruktur i kombination med bevattning och dränering.

Lunchen bestod av fisksoppa och intogs i gröngräset vid Gamleby naturbruksgymnasium. Naturbruksgymnasiet har ett samarbete med Ogestad gård, genom vilket eleverna kan praktisera på ett stortskaligt lantbruk. Gabriel Jonsson från Ogestad gård berättade om åtgärder de gör tillsammans med Västerviks kommun med hjälp av Dennis. Bland annat bevattnas en stor åkerareal med bottenvatten från den gravt övergödda Dynestadviken. Bottenvattnet luktar som ruttna ägg på grund av det svavelväte som bildats av nedbrytande bakterier i det syrefria botten sedimentet. Förutom att säkra grödorna från vattenbrist så återför man med det fosforrika bottenvattnet 150 kg fosfor från Dynestadviken till land per år. Dynestadviken är en avsnörd havsvik med salthalt på 4 promille. Ett pågående forskningsarbete med SLU har visat att åkermarken inte blir försaltad så länge regnvatten med jämna mellanrum sköljer ur saltet. Med dessa goda forskningsresultat i bakfickan vågar Ogestad nu byggas ut bevattningssystemet, så att man kan pumpa upp ännu mer fosforrikt vatten i framtiden. Projektet finansieras av HaV.

Busseresan fortsatte sedan genom Dvärgstadalen i vilket flera nya åtgärder planeras. Vattenhållande åtgärder högt upp i systemet, biokolfilterdiken med mera. Bilden visar en projekterad meandring av ett dike som idag är uträtat.

Dennis demonstrerade hur han brukar planera vattenhållande åtgärder genom att lägga plankartor från gamla dikningsföretag över nyare kartor som visar jordartsförhållanden. Båtnadsområdet (= det område som påverkades av dikningen) visar var i landskapet markerna tidigare var naturligt blöta.

Under bussresan hölls några korta presentationer:

- Jan Vågesjö, projektledare på LRF, berättade hur han som nyanställd i projektet "Från strategi till åtgärd för minskad övergödning – Kalmarsund och Öland" aktivt kommer att söka upp markägare 2019-2020 för att stötta genomförandet av fler åtgärder som ska förhindra näringsläckage i tre pilotområden. Pengarna från HaV söktes gemensamt av LRF och Kalmarsundskommissionen, och projektet kommer att utföras i Borgholms, Mönsterås och Kalmar kommun.
- Renate Foks, vattenrådssamordnare, berättade om hur Kalmarsundskommissionen har fixat en gemensam webbplats för vattenråden i Kalmar län, <https://vattenrad.se/> för att ersätta tidigare webbplatsen vattenorganisationer.se som drevs av vattenmyndigheterna men kommer läggas ner vid årsskiftet.

- Roger Gustafsson (C) från Region Kalmar presenterade sig som lantbrukare från Mörbylånga men även ordförande i ER Baltic Water Core Group som arbetar internationellt med att ta fram en handlingsplan för strategiska vatten-åtgärder inom södra Östersjöområdet.
- Susanna Minnhagen, samordnare Kalmarsundskommissionen berättade för vilka kommunövergripande frågor Kalmarsundskommissionen har föreslagit att vi ska ha temagrupper i år: Rejektvatten (=återvinning av renat avloppsvatten), vattenråd, hantering av diktningföretag och musselodling i Östersjön.
- Gun Lindberg, Hållbarhetsstrateg på Västerviks kommun berättade att Region Kalmar och Västerviks kommun gemensamt beslutat att dra sig ur den planerade kust-till-kust ansökan "Wetscape" till Life-Nature. Istället kommer man försöka satsa på en mindre, liknande Life-ansökan med partners framför allt från Kalmar län.
- Anna Thore (S), tillförordnad ordförande för Kalmarsundskommissionen förordade att Kalmarsundskommissionen skriver ihop ett PM till regeringens pågående utredning om "Minskad övergödning genom stärkt lokalt åtgärdsarbete (M 2018:02)".

Slutligen nådde vi fram till Västervik IKs fotbollsplaner vid Örbäcken där Västervik bostad ABs tekniske chef Fredrik "Frippen" Johansson och vaktmästare "Keso" visade fotbollsplaner som sedan något år tillbaka hållits gröna och frodiga mha bevattning från sjön Kvännaren som en vattenbesparande åtgärd. Med dessa experter på plats diskuterades även frågan om konstgräsplanernas för- och nackdelar och hur man ska göra för att slippa läckaget av mikroplaster från konstgräs.

Vi tackar Gun, Anders, Markus, Dennis och Västerviks kommun för det utmärkta arrangemanget, och ser fram emot Öland nästa år!

VÄSTERVIKS
KOMMUN